

A Csend utcában

Szirmai Károly

És zre kellett vennie, hogy előbb róla beszélgettek, ahogy hirtelen elhallgattak, amikor szomszédságukban, megszokott kávéházi asztalkájához telepedett, ahogy az egyik újság után nyúlt, a másik gyufaszálakat kezdett törölni, a harmadik a nagy utcai ablakot vette célba, noha ott nem volt semmi különös nézni való.

Látásból már évek óta ismerték egymást, illetve nem ismerték, mert sohasem szóltak egymáshoz. Mit beszélhettek hát mégis róla?

Később, hogy esti kávéját kavargatta, odajött hozzá a kistermetű, törékeny, ősz telefonista és megkérdezte, hogy mit mondjon, ha el találna menni, és telefonon keresnék. Nem, esze ágában sincs elmenni, válaszolta, és utána csodálkozott a merevgerincű emberkének.

Hirtelen visszaemlékezett az ezerráncú, vén ruhatárosnő szokatlan figyelmére, mikor beadta kabátját. Mintha részvét csillant volna meg a szemében.

Mint rendesen, aznap is sokáig ült a kávéházban, mely meleg világitásával és zsongó csendjével részben az otthont pótolta.

Midőn fizetett, a fényes, fekete hajú csókaorrú főúr, meglepetésére, azt kérdezte, hogy van-e már valami híre az apjáról?

Csodálkozva nézett rá.

— Miért kérdezi?

— Mert a mai újságban olvastam eltűnéséről.

Meglepő! Csak ő nem tud semmiről. Igaz, hogy az aznapi lapokat csupán felületesen futotta át.

Másnap délután elindult, hogy fölkeresse, bár a hírt kétségbe vonta.

Ugyanegy városban laktak, de egymástól távol, ellenkező irányban. Ő a nyugati, mozgalmás, apja a keleti, csendes részen, a perem tájékán. Az operaház megrokkant s valamikor hírneves csellistája egyre kijjebb húzódott, mintha készakarva számúzná magát mind távolabb az élő emberi

közösségből. Végül annyira elmagányosodott, hogy még egy-két cimboráját se kereste fel többé. Képes volt napokon át — csak úgy ruhástól — a hónapos szoba vetetlen ágyán heverészni, könyvet, újságot olvasva, szivarozva vagy olykor kitekintve a külvárosi udvarra, ahol rendetlen, piszkos gyerekek rugdalták nagy ordítózva az ócska rongylabdát. Csupán esténként hagyta el odúját, magára kanyarítva a külvárosi éjszaka sötét felleghajtóját, hogy elcsatangoljon az éjszakába vesző utcákon.

Fölöslegesen, súlytalanul tengődött, valójában alig volt már köze az élethez, inkább csak rekvizituma volt egy néhai ragyogó létezésnek.

Három hónappal azelőtt járt nála utoljára. Ágyán heverészve, újság-olvasásban taláta. Leült az egyik rozoga székre, s a szokásas bevezető érdeklődés után megkísérelte a beszélgetést megindítani. De apja gyérszavúsága el-elhallgattatta. A sivár környezet is elkedvetlenítő hatással volt reá. Bárhová tekintett, minden a nyomort lökte felé. A huzatlan, tört-vér-színű, beleivel kifordult paplan, a támolygó székek, a kopott, sántító asztal, a bicegő, szúrágta, göthös szekrény — az egész szemétdombra való szegényházi portéka. Nem tudta megérteni, hogy élhet apja ilyen környezetben. Ő is verekedett az élettellel, de ennyire sose hagyta volna el magát.

Hiába várta, hogy apja megszólaljon és kiárulkozzék. Ő meg feszélyezve érezte magát, hogy kérdezősködjék vagy éppen firtassa. Sosem alakult ki köztük az a családi bizalmasság, mely ezt lehetővé tette volna. Atyja még jó napjaiban is magán hordozta zárkózottságát. Lényéből csak morzsákat juttatott övének. A zenében olvadt föl, meg muzsikus cimborái társaságában. Csak köztük érezte jól magát, az otthon mindig idegen maradt számára.

Talán, ha jobb viszonyok közt él, megkísérelte volna, hogy közelebb kerüljön apjához, és elcipelje a nyomorfészekből. Így azonban semmit sem nyújthatott neki, még fiúi szeretet is alig. Többször el is tépelődött rajta, szereti-e valóban az apját? Vagy csak az ő módján. Inkább csak fiúi kötelességből látogatott el időnként hozzá. Nem hatotta át az érzés, hogy tőbbel tartozik neki. Ezért, amikor a botladozó beszélgetés időnként megszakadt, s a szótlanság szinte érzékelhetően kellemetlenül nehezedett a szobára, azt kívánta, bár már felállhatna, távozhatnék és újra belevethetné magát az annyiszor ócsárolt, tülekedő, egymást marcangoló és mégis kívánatos életbe.

Utolsó ottléte óta apja még kijebb költözött. Ő maga jegyezte fel új címét zsebnoteszébe. Elővette és megkereste. A halavány ceruzairás félig már lekopott a lapról. Csak lassan tudta kiböngészni. Csend utca 18. fsz. 6. Milyen különös név! Még sohasen hallott ilyen utcáról. A fehérkesztyűs közlekedési rendőr igazította útba. Felhívta figyelmét az utcát megelőző elhagyott térre és templomra. Onnan csak ötven-hatvan lépés — mondta.

Elindult a megadott irányban. Kanyargó utcák vezetgették, kalauzolták. Egymás mellett szorongó, többemeletes házak, majd egyemeletesek és földszintesek. A perem tájékán ezek is megritkultak, s közöttük, akár mérges, pöfeteg gomba, egy-egy bűzös pálinkásbutik, melyekben a külváros leg-alja adott egymásnak esténként találkozót.

E környéket szakította meg az elhagyott tér, az elhagyott templommal, melyben nem szóltak többé a harangok, mert a háborúban elvitték őket és nem pótolták.

A téren, mint zörgő kísértetek, hórihorgas ákácok lóbálták a lengező szélben vékony karjaikat, mert, bár október még nem múlt el, beteges, sárga leveleiket mind elszórták.

A szemetes téren senki, csak verebek ugráltak, csiripeltek, ősz lévén, zsvajukkal az egész környéket fölverve.

A Csend utca rézsút szembenézett a térrel. Átvágott, s elindult nap-sü'tötte oldalán fölfelé.

Szinte egyforma, skatulyaszerű, sárga házak vezetgették. Embert nem látott, kiszűrődő beszédet nem hallott.

Menetközben a rozsdás házszámokat vizsgálgatta, pillanatra sem szabadulva az egyedüllét érzésé'ől. Léptei egyre kellemetlenebbül, visszhangosabban csattogtak. Szinte attól tartott, hogy a hallgató házakban föl talál valakit ébreszteni. Megborzongott annak gondolatára, hogy valamelyik ablak hirtelen kinyílik, és sárga, bőrszerűen puffadt arcával rámered az egyik föl-zavart sárga-ház-lakó.

Noha alig múlt három, s az októbertégi nap melengetőn simogatta a falakat, azok mégis nyirkos hideget leheltek.

Közben elérte a 18-as számú házat és belépett.

Emlékezete szerint apja egy vénasszonynál lakott, kinek orra elrot-hadt, úgyhogy háromszögletű, fehér rongyot viselt a helyén.

Miután hangos topogással jelezte ottlétét, megállt várakozón. Majd csak előbújik valahonnan a múmiaarcú vénasszony. De hiába leste, nem jelentkeze'tt.

Nyirkos, hűvös csend terjengett körülötte. Mintha csak az udvar nagy, rácsos csatornanyílásából szállt volna föl.

S a kert is... Még soha ilyen kertet és fákat! Mint penészszerűen bolyhos fonalak, úgy kapaszkodtak föl cingár törzsükkel a lebegő nedves-ségben. Át'etsző árnyékok egy árnyékvilágban.

Meddig nyúlt el a kert, nem láthatta. Beleveszett a ködszerűen ter-jengő sűrű-párás levegőbe.

Minthogy még mindig nem mutatkozott senki, elhatározta, hogy meg-próbál benyitni apja szobájába. Há'tha nincs bezárva. S valóban, amint lenyomta a kilincset, az ajtó kinyílt.

Belépett és szétnézett az üres szobában. Csupán egy barnára fest'ett, egyszerű faágy volt benne. Szemben az utcára néző ablakkal. Rajta, a feje-alj táján, egy szegényes, kifakult, rózsaszíncihás párna. Cihája, ki tudja, minő régi.

Hosszan elnézte. Mert a párna apja fejétől gömbölyűen be volt mé-lyedve. Ahogy rajta feküdt az utolsó éjszakán.

Körültekintett, de semmit sem talált, ami reá emlékeztet'e. Nem ma-radt utána semmi, a legcsekélyebb sem. Mielőtt eltávozott, mindent meg-semmisítet't. Személyi tárgyait sohasem adta másnak. Csellóját is elégette.

Vajon hová mehetett? Biztosan nem él, egészen biztosan.

Lassan kilépett a szobából. Odakünn megállt, és többször hangosan topogott a lábával. Ezt csak meghallják. De senki. A környező szobákban némaság. Vajon hol járhat a múmiaarcú vénasszony?

A fedett nagykapu falán csengőgombot fedezet' föl. Ugyan hová szól-hat? Megnyomta. Hosszan elhúzódó csengetés hallatszott. De messziről, a párába fulladt penészkert végéről.

Ismét megnyomta a gombot. A csengő — fátylisan — újra a penész-kert végéről feleselt vissza.

Nem mozdult semmi.

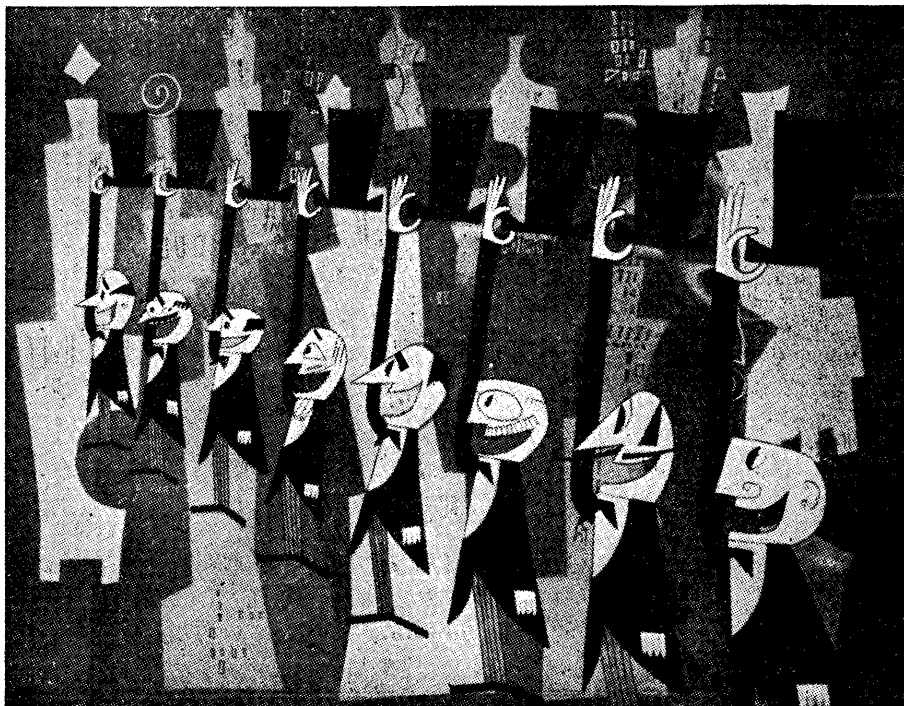
Tanácsztalanul állongott.

A nyirkos csend egyre hűvösebben szállt föl a nedves udvarról, s a hidegpárás kert cingár penészfái mind titokzatosabban kúszálódtak össze fonálágaikkal. Szinte érezte, mint tapad arcára undorító, penészes maszat-ként nyirkosságuk.

Megborzongott nyálkás érintésükre. Csak most ébredt tudatára, hogy minő rettenetes helyen jár.

Viszolyogva fordult meg, és sietve a kijárat felé indult. A néma, skatulyaszerű házakkal megrakott utcán még gyorsabbra fogta lépteit, arra gondolva, hogy valamelyik sárga, puffadt arcú bennlakó — fölébredve — oda-támolyoghat az ablakhoz, fölrántja és visszakiabálja.

Már az elhagyott templom tájékán járt, de hátában még mindig ott érezte a Csend utcát. Igézete alól teljesen csak akkor szabadult föl, midőn az emeletes házak közé érve, belegázolt a vágató élet rivalgással ráköszöntő zajlásába.

Géppisztoly-hangverseny című rajzfilmünkéből.